

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
سازمان بهداشت و درمان
مرکز جوانی، جمعیت سلامت خانواده و مدارس

فرزندآوری، فرصت ناب زندگی

مراقبت های کودکان فرصتی بی بازگشت، پنجره ای رو به آینده

سن	تاریخ مراجعه	لیست مراقبت های بهداشتی کودکان	تاریخ مراجعه بعدی
۵-۳ روزگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دورسر)، ارزیابی تغذیه، غربالگری شیرمادر و بیماری های متابولیک، ارزیابی شنوایی، معاینه پزشک، تجویز مکمل		
۱۵-۱۴ روزگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دورسر)، ارزیابی تغذیه انحصاری با شیرمادر، ارزیابی بینایی، ارزیابی شنوایی، تجویز مکمل		
۴۵-۳۰ روزگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دورسر)، ارزیابی تغذیه انحصاری با شیرمادر، ارزیابی شنوایی، تجویز مکمل		
۲ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دورسر)، ارزیابی تغذیه انحصاری با شیرمادر، واکسیناسیون، ارزیابی بینایی، ارزیابی شنوایی، بررسی علائم کلیدی تکامل، تجویز مکمل		
۴ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دور سر)، ارزیابی تغذیه انحصاری با شیرمادر، واکسیناسیون، ارزیابی شنوایی، تجویز مکمل		
۶ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دور سر)، ارزیابی تغذیه انحصاری با شیرمادر و تغذیه تکمیلی، واکسیناسیون، ارزیابی دهان و دندان، ارائه پرسشنامه های تکامل، آموزش استفاده از مسواک انگشتی، ارزیابی شنوایی، معاینه پزشک، تجویز مکمل		
۷ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دور سر)، ارزیابی تغذیه، ارزیابی بینایی، ارزیابی شنوایی، تجویز مکمل		
۹ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دور سر)، ارزیابی تغذیه، ارزیابی شنوایی، بررسی علائم کلیدی تکامل، تجویز مکمل		
۱۲ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دور سر)، ارزیابی تغذیه، ارزیابی شنوایی، واکسیناسیون، آموزش استفاده از مسواک انگشتی، ارزیابی دهان و دندان، ارائه پرسشنامه های تکامل، معاینه پزشک، معاینه دندانپزشک، تجویز مکمل		
۱۵ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دور سر)، ارزیابی تغذیه، ارزیابی شنوایی، تجویز مکمل		
۱۸ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دور سر)، ارزیابی تغذیه، واکسیناسیون، ارزیابی شنوایی، آموزش استفاده از مسواک انگشتی، بررسی علائم کلیدی تکامل، تجویز مکمل		
۲۴ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد، وزن و دور سر)، ارزیابی تغذیه، ارزیابی شنوایی، ارزیابی دهان و دندان، ارائه پرسشنامه های تکامل، معاینه پزشک، تجویز مکمل		
۳۰ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد و وزن)، ارزیابی تغذیه، ارزیابی شنوایی		
۳۶ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد و وزن)، ارزیابی تغذیه، ارزیابی شنوایی، ارزیابی دهان و دندان، ارائه پرسشنامه های تکامل، معاینه پزشک، اندازه گیری فشارخون توسط پزشک، معاینه دندان پزشک		
۴۸ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد و وزن)، ارزیابی تغذیه، ارزیابی شنوایی، ارزیابی دهان و دندان، بررسی وضعیت بینایی، بررسی علائم کلیدی تکامل		
۶۰ ماهگی	پایش رشد (اندازه گیری قد و وزن)، ارزیابی تغذیه، ارزیابی شنوایی، واکسیناسیون، ارائه پرسشنامه های تکامل، ارزیابی دهان و دندان، معاینه پزشک، معاینه دندان پزشک		

دفترچه پایش مراقبت کودک پسر (نارس)

در هر مراجعه به واحد بهداشتی درمانی/مطب/مرکز غربالگری دفترچه مراقبت کودک را به همراه داشته باشید.

نام و نام خانوادگی کودک:

تاریخ تولد: روز ماه سال

کد ملی کودک:

کد شناسه سامانه الکترونیکی*:

کد ملی سرپرست کودک:

مشخصات زمان تولد: وزن قد دور سر

هفته بارداری هنگام زایمان:

تلفن تماس:

فرزندان بیشتر، نشاط امروز آسایش فردا

- غربالگری پس از تولد، روز سوم تا پنجم انجام می شود و تکرار آن در ۲، ۶ و ۱۰ هفتگی پس از تولد انجام می شود.
- در صورت ترخیص، نوزادان تا رسیدن به وزن ۲۰۰۰ گرم، هفتگی مراقبت شوند و پس از آن در ۱، ۲، ۴، ۶، ۷، ۹، ۱۲، ۱۵، ۱۸ ماهگی و سپس در ۲، ۲/۵، ۳، ۴ و ۵ سالگی برای مراقبت کودک مراجعه کنید.
- در سنین ۲، ۴، ۶، ۱۲ و ۱۸ ماهگی و ۶ سالگی برای واکسیناسیون کودک خود مراجعه کنید.

* کد شناسه الکترونیکی: این کد باید پس از دریافت کد ملی کودک در اولین فرصت ویرایش گردد و در کودکان بدون کد ملی با همین کد، ارائه خدمات ادامه یابد.

تکامل بیشتر کودک در بازی با همسالان

- شیر مادر هیچ جایگزینی ندارد. تا پایان ۶ ماهگی کودکتان را فقط با شیر مادر تغذیه کنید و پس از آن مطابق توصیه های تغذیه ای، غذای کمکی را شروع کرده و شیر مادر را تا دو سالگی ادامه دهید.
- به علائم هشدار دهنده تکامل کودک در سنین مختلف توجه کنید.
- به توصیه های مراقبت از تکامل کودک عمل کنید.
- پرسشنامه غربالگری تکامل ASQ را در سنین اصلاح شده ۲، ۶، ۹، ۱۲، ۱۸، ۲۴، ۳۶، ۴۸ و ۶۰ ماهگی کودکتان از پزشک / مراقب سلامت / بهورز دریافت کنید. بعد از تمرین مناسب با کودکتان طبق بروشورهای دریافتی، به سوالات پرسشنامه به دقت پاسخ دهید و سپس تحویل دهید.
- سن اصلاح شده کودک را از پزشک / مراقب سلامت / بهورز سوال کنید.
- مکان نگهداری نوزاد در منزل کم نور، دنج و بدون سر و صدا باشد.
- از کارهای پر سر و صدا بر بالین نوزاد خودداری نمایید.
- تماس پوست با پوست مادر و نوزاد باعث دلبستگی مادرانه، افزایش قابل توجه شیر مادر، کاهش اضطراب مادر، افزایش رشد شناختی شیرخوار، تنظیم دمای بدن، تنفس و ضربان قلب نوزاد، ارتباط متقابل مادر و شیرخوار و در نهایت سرعت رشد جسمی، ارتقای تکامل و شکوفایی استعداد های بالقوه شیرخوار می شود.

رسول خدا ﷺ: فرزند صالح گلی خوش بو از جانب خداوند است که بین بندگان تقسیم کرده است.

غربالگری های کودک

آزمون غربالگر	تاریخ انجام غربالگری	نتیجه غربالگری	نیازمند ارجاع	نام یا مهر غربالگر
هیپوتیروئیدی				
فنیل کتونوری				
شنوایی				
بینایی				
معاینه چشم (رتینوپاتی نوزادی/ROP)				

فرزندان، همدم امروز، یاور فردا

نیازمند ارجاع	تاریخ تکمیل پرسشنامه	پرسشنامه ASQ SE	نیازمند ارجاع	تاریخ تکمیل پرسشنامه	پرسشنامه ASQ
		۲ ماهگی			۲ ماهگی
		۶ ماهگی			۶ ماهگی
		۹ ماهگی			۹ ماهگی
		۱۲ ماهگی			۱۲ ماهگی
		۱۸ ماهگی			۱۸ ماهگی
		۲۴ ماهگی			۲۴ ماهگی
		۳۶ ماهگی			۳۶ ماهگی
		۴۸ ماهگی			۴۸ ماهگی
		۶۰ ماهگی			۶۰ ماهگی

جامعه جوان‌تر، زندگی بهتر با فرزندآوری بیشتر

سن	نوع واکسن	سن	نوع واکسن
بدو تولد	ب ث ژ - فلج اطفال خوراکی - هیاتیت ب	۱۲ ماهگی	پنوموکوک - MMR
۲ ماهگی	فلج اطفال خوراکی - پنج‌گانه *	۱۸ ماهگی	سه‌گانه - فلج اطفال خوراکی - MMR
۴ ماهگی	فلج اطفال خوراکی - پنج‌گانه - فلج اطفال تزریقی - روتاویروس - پنوموکوک	۵-۶ سالگی	سه‌گانه *** - فلج اطفال خوراکی
۶ ماهگی	فلج اطفال خوراکی - پنج‌گانه - فلج اطفال تزریقی - روتاویروس - سرخک **		

توضیحات: * واکسن پنج‌گانه شامل دیفتیری، کزاز، سیاه‌سرفه، هیاتیت ب، هموفیلوس آنفلوانزا تیپ ب می‌باشد.
 ** این واکسن در حال حاضر با توجه به مصوبه کمیته کشوری ایمن سازی در بعضی از استان های خاص حسب ابلاغ مرکز مدیریت بیماری های واگیر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سن ۶ ماهگی تزریق می گردد.
 *** پس از آخرین نوبت واکسن سه‌گانه، هر ده سال یکبار واکسن دوگانه بزرگسالان باید تزریق شود.

جدول تقویم واکسیناسیون

نوع واکسن	تاریخ مراجعه	سریال واکسن	نام یا مهر واکسیناتور	نوع واکسن	تاریخ مراجعه	سریال واکسن	نام یا مهر واکسیناتور
ب‌ث‌ژ (BCG) فلج اطفال خوراکی (OPV)	بدو تولد			بار اول			
	بدو تولد			بار دوم			
	بار اول			بار سوم			
	بار دوم			بار اول			
	بار سوم			بار دوم			
پنوموکوک	یادآور ۱			بار اول			
	یادآور ۲			بار دوم			
	بار اول			بار اول			
	بار دوم			بار دوم			
فلج تزریقی اطفال (IPV)	بار اول			بار اول			
	بار دوم			بار دوم			
				بار سوم			
				بدو تولد			
				نوبت صفر			

دولت در آن سراسر است، که از کودکان پر است.

نولت تا پایان شش ماهگی

نولت الهامی با شیر مادر
پایسی و نلانی و نلانی
شیر مادر تا ۱۲ تا ۱۸ ماه در شانه روز

شیر مادر
تا ۱۲ تا ۱۸
در شانه روز

مکمل های
نولت شده
نولت پزک
قطره آ-آ
(زوی، اسید فولیک، آهن، ویتامین B)

- تغذیه با شیر مادر برای تقویت سیستم ایمنی، رشد و تکامل شیرخواران بسیار اهمیت دارد.
- شیر مادر به تنهایی تا پایان ماه ششم زندگی برای تغذیه شیرخوار کافی است، تا ۲ سالگی ادامه دهید.
- از ۶ ماهگی تا پایان یک سالگی ابتدا کودکان را با شیر مادر تغذیه کنید و سپس به او غذا بدهید.
- تغذیه تکمیلی را از یک نوع ماده غذایی به مقدار ۲ تا ۴ قاشق مرباخوری ۲ بار در روز شروع کنید و سپس این مقدار را به نصف لیوان برسانید.
- اضافه کردن هر ماده غذایی جدیدی را طی ۵ روز انجام دهید.

شروع ماه هفتم تا پایان ماه یکم

شروع ماه هفتم تا پایان ماه ششم: شیر مادر، غذای کمکی که با ۲ تا ۴ قاشق مرباخوری ۲ بار در روز شروع شده و به تدریج بر حسب نیاز شیر مادر و مقدار و دفعات آن افزایش پیدا می کند، تا ۱۸ تا ۲۴ ماه وعده غذای
شروع ماه نهم تا پایان ماه دهم: شیر مادر، غذای کمکی که با ۴ تا ۶ وعده در هر وعده نصف لیوان (۱۲۰ سی سی) غذای به اندازه ماه های قبل روز به روز کم شود. غذای تکمیلی، غذاها یا قطعات کوچک، به کودکان بدهید. از دادن غذاهای کوچک سبک یا خنجر خنجر بزرگتر کنید. تا ۲۴ ماه وعده

قطره آهن
یا موشی ویتامین
قطره آ-آ

آب جوشیده
سرد شده
همزمان
با شروع تغذیه تکمیلی

فرنی آرد برنج:
(۲ قاشق مرباخوری آرد برنج، هر قاشق ۵ گرم)
شیر پاستوریزه پرچرب
۱۲۰ سی سی

حلیله
آدام:
(۲ قاشق مرباخوری آرد برنج، هر قاشق ۵ گرم)
بادام
۵ عدد
شیر پاستوریزه پرچرب
۱۲۰ سی سی

پوره انواع سبزی:

انواع کدو

هویج

سیب زمینی

نخود فرنگی

روغن مایع یا کره
۱ قاشق مرباخوری
۵ سی سی

زرد و
سفیده تخم مرغ
پخته و سفت شده

سوپ:
۱ قاشق غذاخوری

حبوبات (عدس، ماش و ...) انواع جوانه ها
بلغور گندم، رشته فرنگی، جو دوسرو ...

سبزی ها مانند هویج، جعفری، شوید،
کشنیز، گریس و انواع کدوها
لوبیا سبز و ...

گوشت قرمز (گوشت گوسفند و ...) یا گوشت سفید (مرغ یا ماهی و ...) خوب پخته و نرم شده

روغن مایع یا کره
۱ قاشق مرباخوری
۵ سی سی

انواع کته:

برنج

گوشت قرمز یا سفید

انواع ماکارونی

میوه ها،
پوره میوه های رسیده و نرم

عاست پاستوریزه پرچرب

پوره سب زمینی

نان و پنیر پاستوریزه کم نمک

انواع فرنی و شیربرنج

خرمای پوست گرفته شده

دوازده ماهگی تا پایان پنج سالگی

- شیر مادر را بر طبق میل کودک تا ۲ سالگی ادامه دهید. تا پایان ۱۲ ماهگی ابتدا شیرمادر و سپس غذای کمکی بدهید و پس از آن ابتدا به کودکان غذا بدهید و سپس او را با شیر مادر تغذیه کنید.
- از «به زور غذا دادن به کودکان» پرهیز کنید.
- غذاهای متنوع شامل لبنیات، گوشت، میوه و سبزی، غلات و حبوبات بدهید.
- تا ۲ سالگی لبنیات پر چرب و پس از آن لبنیات کم چرب بدهید.
- طی روز آب تمیز و سالم به کودک بدهید.
- سه تا چهار نوبت در روز و هر نوبت تقریباً به اندازه یک لیوان به کودک غذا بدهید. (معدة کودک کوچک است و نیاز به دفعات بیشتری برای تغذیه دارد).
- یک تا دو بار میان وعده مغذی در بین وعده های اصلی غذا به او بدهید.
- قطره ویتامین و آهن را تا پایان ۲ سالگی ادامه دهید.
- زمان غذا خوردن کنار کودکان باشید.
- غذا را در قطعات کوچک آماده کرده و به کودک بدهید «تا بتواند خودش آن ها را بخورد».
- همیشه پیش از تهیه غذا و قبل از دادن غذا به کودک، دست های خود را با آب و صابون بشوید.
- پیش از دادن غذا به کودک دست و صورت او را بشوید و از ظرف و قاشق تمیز و جداگانه برای کودک استفاده کنید.
- دادن غذاهای آماده و تجاری به کودک ضرورت ندارد، غذاهای خانگی مناسب هستند. از غذای سفره خانواده به کودک بدهید.
- به کودکان آب میوه و نوشیدنی های تجاری ندهید. این ها ارزش غذایی نداشته و به رشد کودک کمک نمی کنند.
- به کودکان غذاهای غیر سالم مانند چیپس و پفک ندهید.

رسول اکرم ﷺ: کودکان را دوست بدارید، به آنها مهربانی کنید و هرگاه به آنها وعده دادید وفا کنید.

علائم هشدار دهنده تکامل		
۲ ماهگی	<ul style="list-style-type: none"> • به صداهای بلند پاسخ نمی دهد. • اشیای در حال حرکت را با نگاه دنبال نمی کند. • به اشخاص لبخند نمی زند. • دستش را به دهان نمی برد. • وقتی روی شکم خوابیده و او را از زمین بلند می کنیم نمی تواند سرش را بالا بیاورد. • مکیدن یا بلعیدن ضعیف دارد. 	<ul style="list-style-type: none"> • نمی تواند با کمک بنشیند. • غان و غون نمی کند (درآوردن صداهایی مانند «ماما»، «بابا»، «دادا») • در هیچ نوع بازی از جمله بازی تعاملی شرکت نمی کند. • با شنیدن اسم خودش، پاسخی نمی دهد. • به نظر نمی رسد افراد آشنا را از غریبه ها تشخیص دهد. • به طرفی که شما اشاره می کنید نگاه نمی کند. • اشیاء را دست به دست نمی کند.
۴ ماهگی	<ul style="list-style-type: none"> • نمی تواند سرش را ثابت نگه دارد. • نمی تواند بغبغو کند یا صداهای دیگری با دهانش تولید کند. • وقتی او را به حالت ایستاده روی یک سطح سفت قرار دهیم، نمی تواند با پاهایش به سمت پایین فشار وارد کند. • نمی تواند یک یا هر دو چشمش را در همه جهات حرکت دهد. 	<ul style="list-style-type: none"> • نمی تواند چهار دست و پا برود. • نمی تواند با کمک بایستد. • برای پیدا کردن اشیایی که می بیند شما آن ها را پنهان می کنید تلاش نمی کند. • کلمه کوتاه مثل ماما یا بابا را نمی گوید. • بای بای یا سرسری کردن را یاد نمی گیرد. • به اشیاء اشاره نمی کند. • مهارت هایی را که قبلا کسب کرده از دست می دهد.
۶ ماهگی	<ul style="list-style-type: none"> • تلاش نمی کند که دستش را به اشیایی که در دسترس قرار دارند برساند. • توجهی به مراقب خود نمی کند. • به صداهای اطرافش واکنش نشان نمی دهد. • به هیچ طرف غلت نمی زند. • نمی خندد یا جیغ نمی کشد. • عضلاتش به نظر خیلی سفت می رسد. • عضلاتش به نظر خیلی شل است (مثل یک عروسک پارچه ای) 	<ul style="list-style-type: none"> • با اشاره کردن به سمت اشیاء، آن ها را به دیگران نشان نمی دهد. • نمی تواند راه برود. • موارد کاربرد اشیای آشنا را نمی داند. • نمی تواند کارهای دیگران را تقلید کند. • کلمات جدید را یاد نمی گیرد. • نمی تواند حداقل ۶ کلمه بگوید. • وقتی مراقب او را ترک می کند یا پیش او برمی گردد، توجه نمی کند یا اهمیت نمی دهد. • مهارت هایی را که قبلا به دست آورده بود از دست می دهد.

برای کودکانی که زودتر از ۳۷ هفته بارداری به دنیا آمده اند، تا ۲ سالگی سن اصلاح شده آنها محاسبه شود. سن اصلاح شده کودک را از پزشک/مراقب سلامت/بهورز سوال کنید.

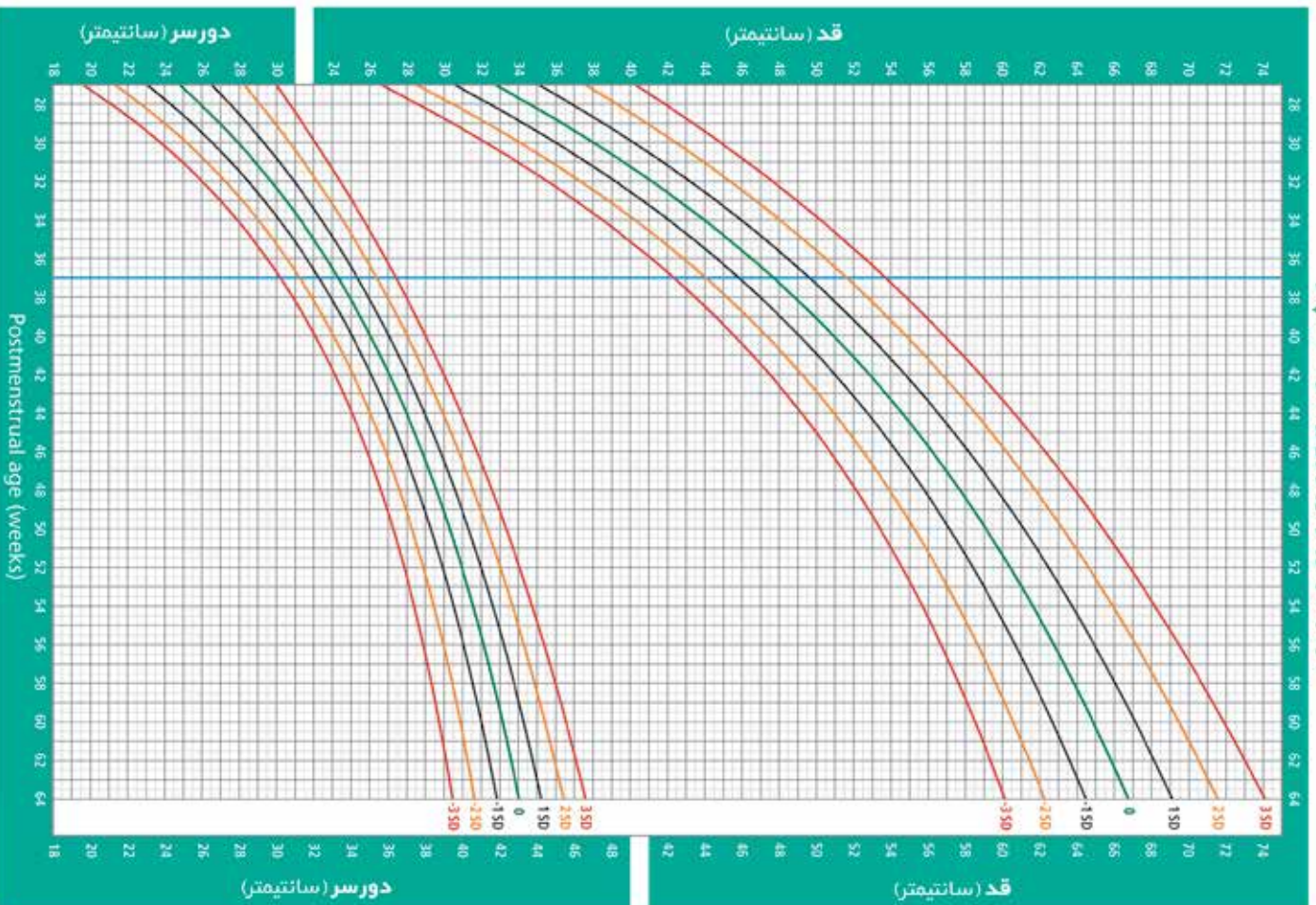
فرزند امروز، تکیه گاه فردا

علائم هشدار دهنده تکامل		
۲ سالگی	<ul style="list-style-type: none"> • از عبارت های ۲ کلمه ای استفاده نمی کند (مثلا: شیر می خورم) • کاربرد اشیای معمولی مثل مسواک، تلفن یا قاشق و چنگال را نمی داند. • قادر به انجام دستورات ساده نیست. • خودش به تنهایی راه نمی رود. • مهارت هایی را که قبلا کسب کرده از دست می دهد. 	۴ سالگی
۳ سالگی	<ul style="list-style-type: none"> • زیاد زمین می خورد یا نمی تواند از پله استفاده کند. • آبریزش دهان دارد یا گفتارش خیلی نامفهوم است. • نمی تواند با اسباب بازی های ساده مانند جورچین ساده بازی کند. • نمی تواند جمله بگوید. • بازی تخیلی نمی کند یا آن ها را باور می کند. • نمی خواهد با سایر کودکان یا اسباب بازی ها بازی کند. • تماس چشمی برقرار نمی کند. • مهارت هایی را که قبلا کسب کرده از دست می دهد. 	۵ سالگی
<ul style="list-style-type: none"> • نمی تواند درجا بپرد. • سایر کودکان را نادیده می گیرد یا به افرادی غیر از اعضای خانواده، پاسخ نمی دهد. • در مقابل لباس پوشیدن، خوابیدن یا دستشویی رفتن مقاومت می کند. • نمی تواند یک داستان مورد علاقه اش را بازگویی کند. • نمی تواند از دستورات ۳ مرحله ای پیروی کند. • مفهوم «همان/ مشابه» و «متفاوت» را درک نمی کند. • از ضمائر من و تو درست استفاده نمی کند. • گفتار واضحی ندارد. • مهارت هایی را که قبلا به دست آورده بود از دست می دهد. 		
<ul style="list-style-type: none"> • نمی تواند طیف وسیعی از عواطف را نشان دهد. • رفتارهای افراطی از خود نشان می دهد مثل حالت های غیرمعمول ترس، خجالت، افسردگی یا رفتار تهاجمی • معمولا گوشه گیر و غیرفعال است. • براحتی حواسش پرت می شود و نمی تواند بیش از ۵ دقیقه روی یک موضوع تمرکز کند. • به مردم پاسخ نمی دهد یا پاسخ سرسری می دهد. • قادر به انجام بسیاری از بازی ها و فعالیت ها نیست. • نمی تواند نام و نام خانوادگی خود را بگوید. • نمی تواند افعال جمع یا گذشته را درست بکار ببرد. • نمی تواند در مورد فعالیت های روزانه یا تجاربش صحبت کند. • نمی تواند نقاشی بکشد. • نمی تواند بدون کمک دندانانش را مسواک کند، دست و صورتش را بشوید و خشک کند یا لباس بپوشد. • مهارت هایی که قبلا کسب کرده را از دست می دهد. 		

مادر شدن، زیباترین شادی دنیاست

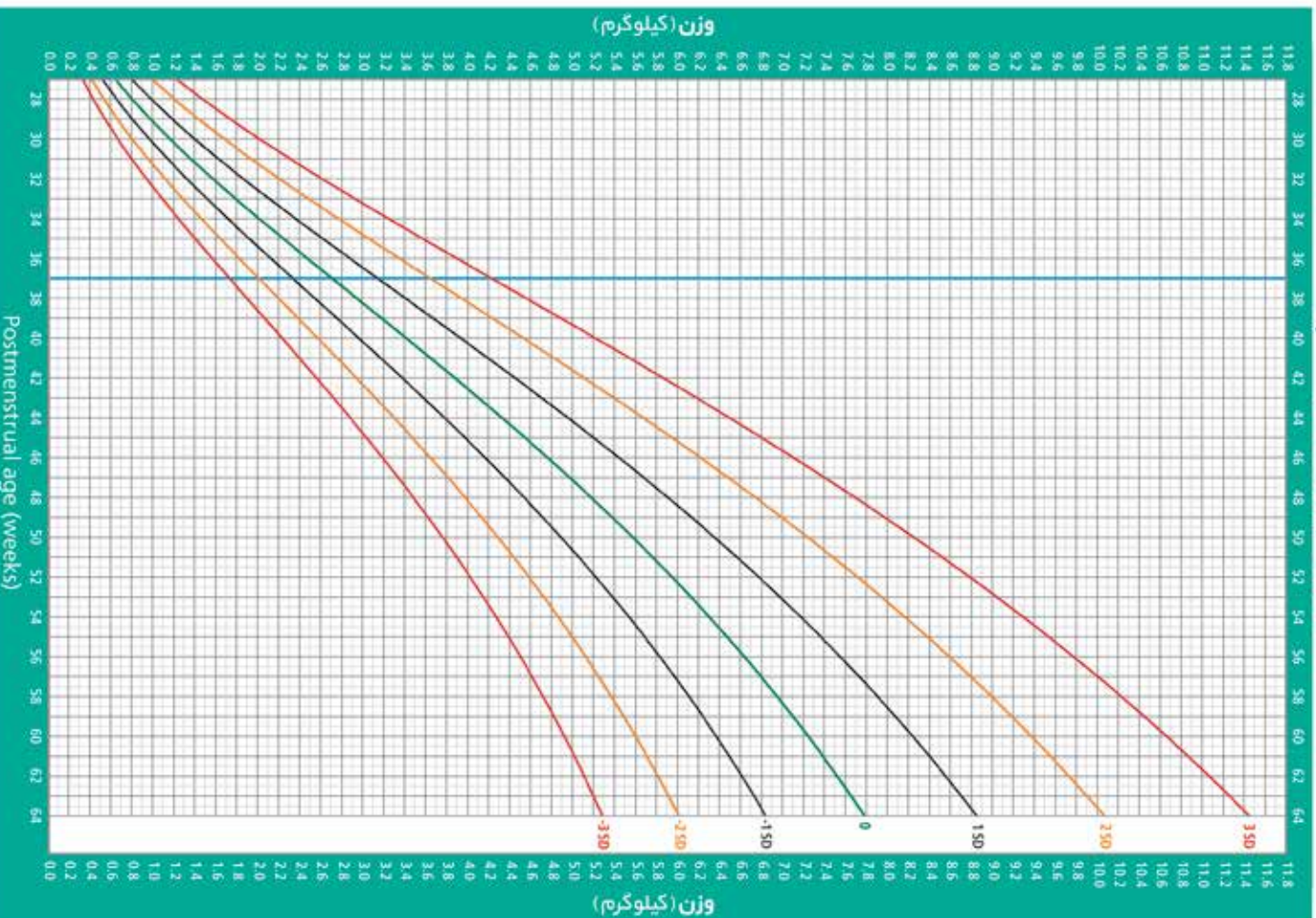
توصیه های ارتقای تکامل کودک					
تولد تا یک هفته	۱ هفته تا ۶ ماه	۶ ماه تا ۹ ماه	۹ ماه تا ۱۲ ماه	۱۲ ماه تا ۲ سال	۲ سال و بزرگتر
<p>کودک شما از زمان تولد در حال یادگیری است</p> <p>بازی: فرصت هایی را برای کودک خود فراهم کنید تا ببیند، بشنود، حس کند، آزادانه حرکت کند و شما را لمس کند. اشیای رنگی را به آرامی جلوی او حرکت دهید تا آن را ببیند و بگیرد (مانند یک حلقه بزرگ که با یک نخ آویزان شده است، جغجغه)</p>	 <p>بازی: فرصت هایی را برای کودک خود فراهم کنید تا ببیند، بشنود، حس کند، آزادانه حرکت کند و شما را لمس کند. اشیای رنگی را به آرامی جلوی او حرکت دهید تا آن را ببیند و بگیرد (مانند یک حلقه بزرگ که با یک نخ آویزان شده است، جغجغه)</p>	 <p>بازی: وسایل خانگی تمیز و بی خطری را به کودک خود بدهید تا دستکاری کند، به هم بزند و بیاندازد (مانند ظروف درب دار، قابلمه و قاشق فلزی)</p>	 <p>بازی: اسباب بازی مورد علاقه کودک را زیر پارچه یا جعبه پنهان کنید. ببینید آیا می تواند آن را پیدا کند. با کودک خود دالی موشه بازی کنید.</p>	 <p>بازی: چیزهایی به کودک بدهید تا روی هم بچیند و داخل ظرف بیاندازد و در بیاورد. نمونه اسباب بازی: اشیایی که داخل هم یا روی هم می گذارند، ظرف و گیره های لباس.</p>	 <p>بازی: به کودک کمک کنید تا اشیای را بشمارد، نام ببرد و مقایسه کند. برای او اسباب بازی های ساده بسازید. مثلاً اشیایی با رنگ ها و شکل های متفاوت برای دسته بندی، در چسب یا تخته وایت برد و پازل.</p>
 <p>ارتباط برقرار کنید: به چشمان کودک خود نگاه کنید و با او صحبت کنید. زمان تغذیه با شیر مادر فرصت خوبی است، حتی یک نوزاد هم صورت شما را می بیند و صدایتان را می شنود.</p>	 <p>ارتباط برقرار کنید: به کودک خود لبخند بزنید و بخندید. با او صحبت کنید. با تقلید صدا یا ژست کودکان با او مکالمه کنید.</p>	 <p>ارتباط برقرار کنید: به صدا و علائق کودک خود پاسخ دهید. نام کودک را صدا کنید و پاسخ او را ببینید.</p>	 <p>ارتباط برقرار کنید: نام اشیای و افراد را به کودک بگویید. به او یاد بدهید که چگونه با دست هایش چیزهایی مثل بای بای بگوید. نمونه اسباب بازی: عروسکی با صورت</p>	 <p>ارتباط برقرار کنید: سوالات ساده از کودک بپرسید. به تلاش های کودک خود در صحبت کردن جواب بدهید. اشیای، طبیعت و تصاویر را به او نشان دهید و درباره آن ها با او صحبت کنید.</p>	 <p>ارتباط برقرار کنید: او را تشویق کنید تا صحبت کند و به سوالات او پاسخ دهد. به کودکان داستان، آواز و بازی یاد بدهید. در مورد تصاویر یا کتاب ها با او صحبت کنید. نمونه اسباب بازی: کتاب شکل دار</p>
<p>به کودک خود محبت کنید و عشقتان را به او نشان دهید. از علائق کودک خود مطلع شوید و به آن ها پاسخ دهید. تلاش کودکان را در یادگیری مهارت های جدید تحسین کنید.</p>					

نمودار قد و دوزش شیرخواران نوزاد متولد شده پس

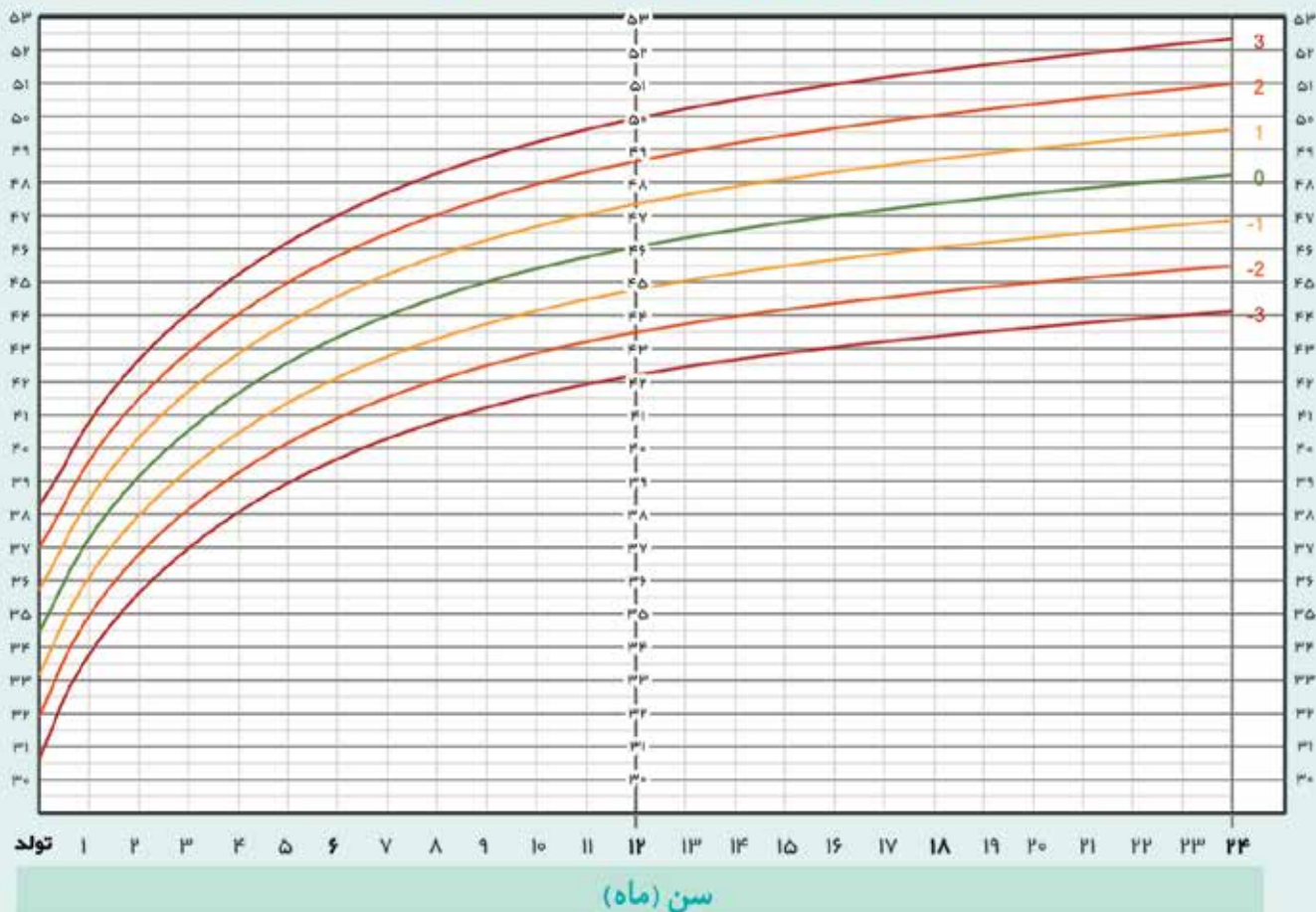
سن به هفته از اولین روز آخرین قاعدگی

INTERGROWTH-21st

نمودار دور سر برای سن از تولد تا ۲ سالگی (Z-score) پسر

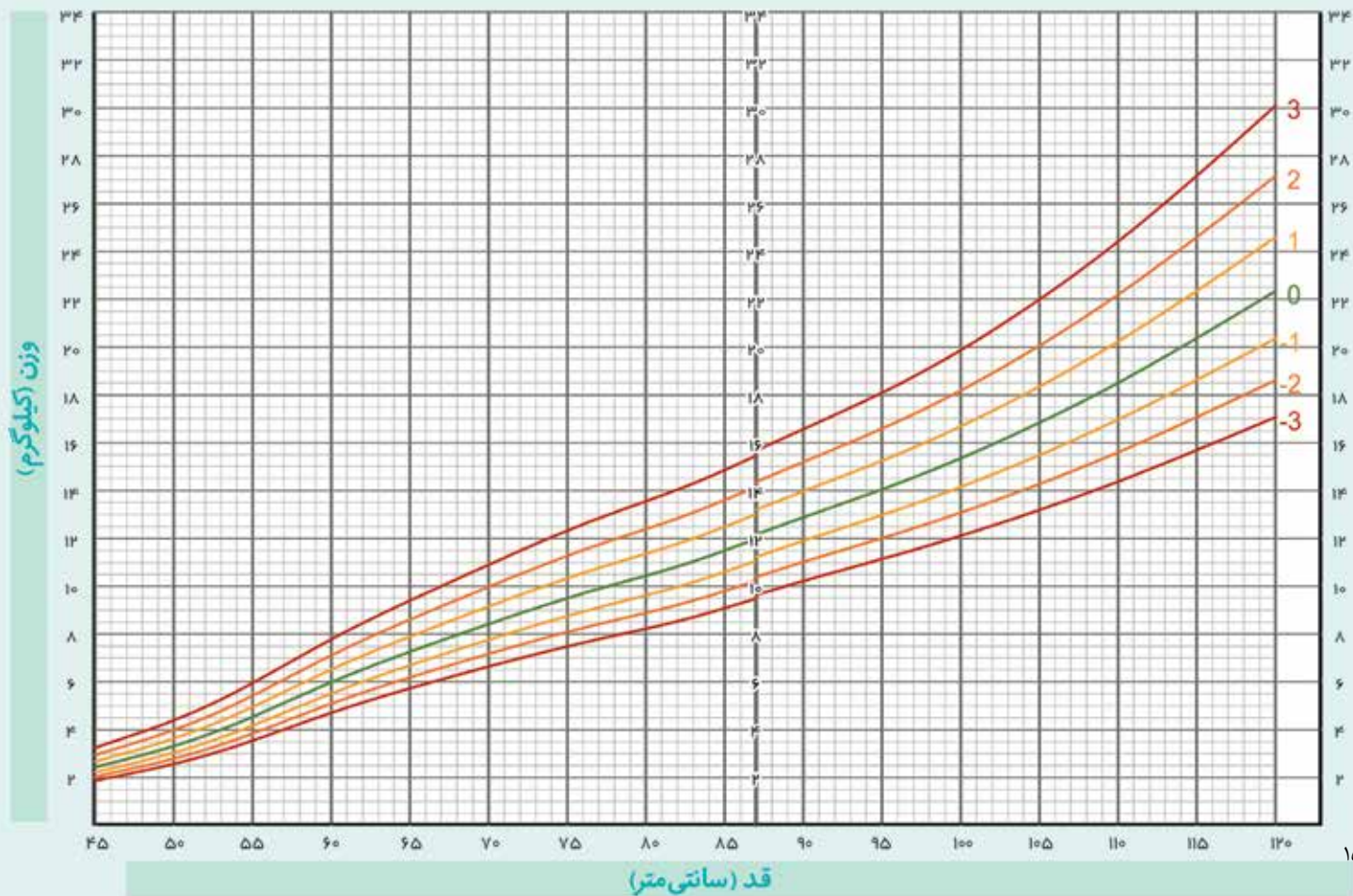
دور سر (سانتی متر)

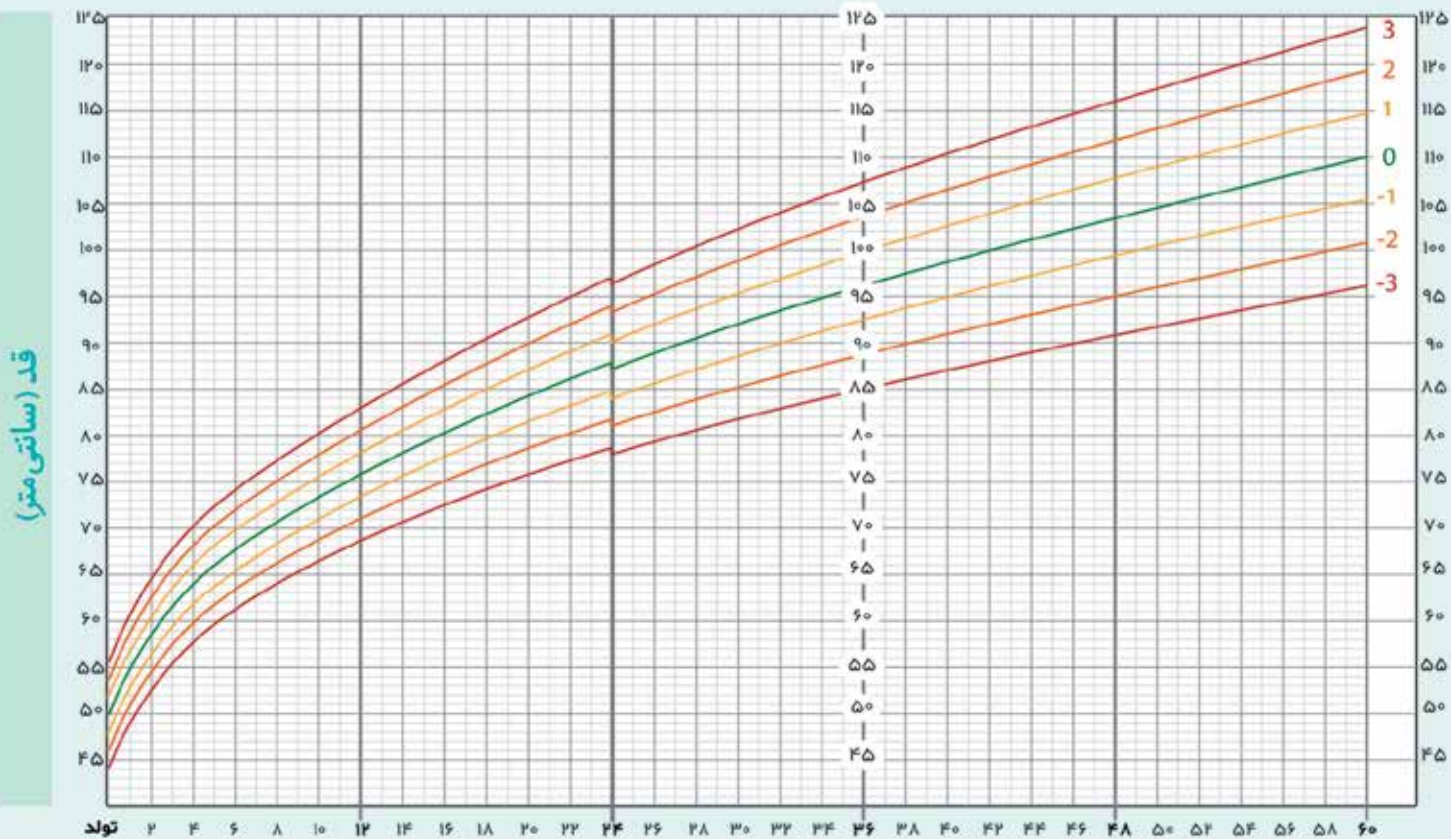
برای کودکانی که زودتر از ۳۷ هفته بارداری به دنیا آمده اند تا ۱۸ ماهگی سن اصلاح شده محاسبه شود.

The Multicenter Growth Reference Study (MGRS) 2006 (WWW.WHO.int/childgrowth)

نمودار وزن برای قد از تولد تا ۵ سالگی (Z-Score) پسر

نمودار قد برای سن از تولد تا ۵ سالگی (Z-Score) پسر

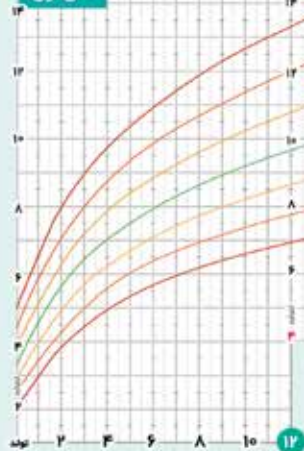

برای کودکانی که زودتر از ۳۷ هفته بارداری به دنیا آمده‌اند، تا ۴۰ ماهگی سن اصلاح شده محاسبه شود.

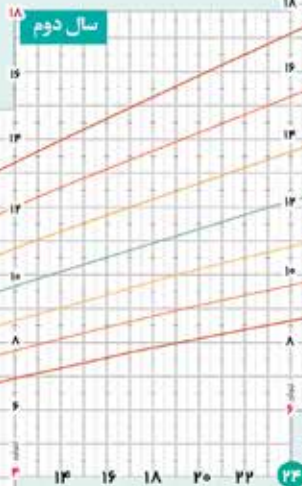
The Multicenter Growth Reference Study (MGRS) 2006 (WWW.WHO.int/childgrowth)

نمودار وزن برای سن پسر از تولد تا ۵ سالگی (z-score)

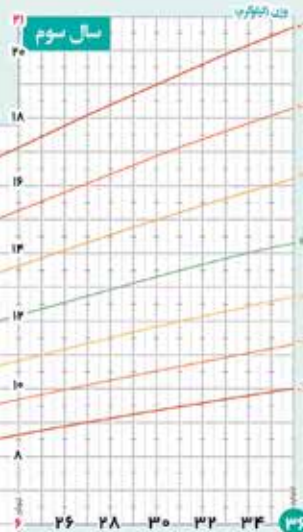
سال اول

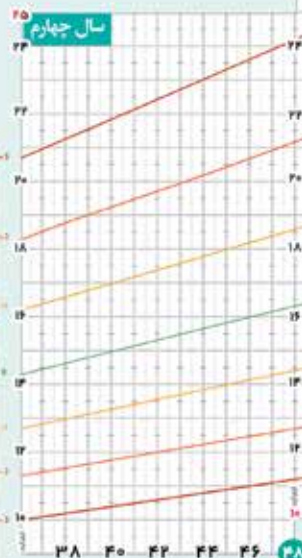
سال دوم

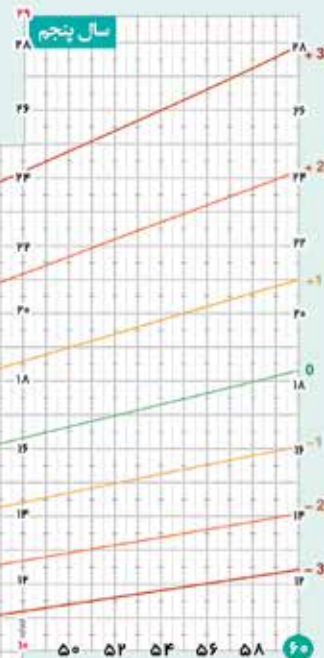
سال سوم

سال چهارم

سال پنجم

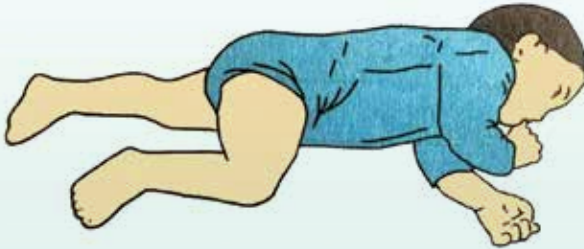

برای کودکانی که زودتر از ۳۷ هفته بارداری به دنیا آمده اند تا ۲۴ ماهگی سن اصلاح شده محاسبه شود.

سن (ماه)

اگر شیرخوار/ کودک شما این علائم را دارد فوراً به نزدیک ترین مرکز درمانی مراجعه کنید:

- تب طول کشیده یا تب غیر قابل کنترل دارد.
- قادر به شیرخوردن یا نوشیدن نیست.
- هر چیزی که می خورد استفراغ می کند.
- اسهال شدید دارد.
- خواب آلودگی غیر عادی دارد و هوشیار نیست.
- بی قراری شدید دارد.
- تنفس سخت و نامنظم یا خیلی تند دارد.
- تشنج می کند.

امام صادق علیه السلام فرمودند: حضرت موسی به خداوند عرض کرد: خداوند! چه عملی نزد تو برترین است؟
خداوند متعال فرمود: دوست داشتن کودکان»

